

Amatørradio presenterer:

LA2OG Per Hjelløkken

– en nysgjerrig og aktiv radioamatør

Per Hjelløkken, 75 år, fra Dovre tok lisensen i 1957, og han har vært jevnt på lufta siden den gang. Han har en forkjærlighet for CW og lav effekt. 20 000 kontakter og mer enn 200 DXCC senere, er Per fortsatt i farta.

LB4CD Ola-Matti Mittigård

– Hvordan ble du interessert i radio?
– Interessen kom gjennom SWL-aktivitet i ungdomsårene. Det ble mye lytting på kortbølge hjemme. Jeg kan huske at besteforeldrene mine hadde en bedre kortbølgemottaker, slik at det ble ekstra stas å besøke dem. Det som virkelig tente meg var en gang jeg lyttet på to radioamatører på 40 meter. De snakket om tekniske finurligheter, vær og vind. Jeg ville ta del i dette som jeg lyttet på, og arbeidet mot å få eget kallesignal var i gang.

Lang vei mot lisens

– Jeg visste ingenting om kravet for å få norsk lisens. Det var ingen telegrafister her, ingen gruppe og ingen jeg kunne spørre. Per var på denne tiden reservebud på Telegrafstasjonen og teknikeren der viste seg å kunne hjelpe Per på vei. Han hadde 78-plater med CW-trening. Dette ble for kjedelig og Per datt av lasset i første omgang. Etter hvert kom tiden for å møte på sesjon og Per havna på Jørstadmoen. Han søkte på radioreparatør, men endte i trening som radiotelegrafist. –Heldigvis, smiler Per lurt. Dette var midt i blinken for Per, og han fikk banka inn 75-takt på CW «gratis». Teknikeren på telegrafan lånte ut teoribøker i elektronikk, og da muligheten kom for å avlegge lisensprøve som privatist på Jørstadmoen, stod Per med glans.

Per bygger radiosendere og mottakere

I dag er Per involvert i krigsminnesamlingen på Dombås og irriterer seg over at han plukka deler av tysk overskuddsmateriell etter krigen for å bygge sine første sendere og mottakere. –Jeg bygget noen mottakere før jeg fikk lisensen, men min første sender bygde jeg først i etterkant av tiden på Jørstadmoen. Jeg har fortsatt den siste senderen jeg bygde. Den første har jeg ikke, men det var en sender for cw, am og dobbelt sidebånd. Det var enklere å få til dobbelt sidebånd enn enkelt, for å si det slik.

Utvidet sendetillatelse og komponentjakt

– Etter 1000 kontakter og å ha hatt lisensen mer enn ett år, tok jeg utvidet lisens og fikk bruke 150 W sendere. Det var en kjenning på Hamar, LA3XA, Karl Bomann Bråthen som var eksaminator og prøven foregikk via telefon.

Med ny effekt økte bestrebelsene på å få tak i komponenter. Ofte fikk han høre via andre radioamatører på HF hvor det kunne være deler å få tak i, og da helst ymse overskuddsmateriell. Norsk Radio Surplus – senere Norsk Radio Supply med Henry Dahl på Sinsen ble en viktig kilde til komponenter. Per husker også at han handlet mye hos Radiolageret i Dronningsgate i Oslo.

Første QSO

– Husker du din første QSO?
– Å ja, den sitter spikret, humrer Per og forteller villig vekk om kontakten med OH1NI. Jeg hadde laga en såkalt 1/3 Hz-Windom for 40 meter og kalte CQ nokså famlende. Jeg skvatt skikkelig da jeg fikk svar fra OH1NI, Arne fra Rauma i Finland. Han viste seg å være en svært sympatisk kar som var god i svensk, og vi hadde mange kontakter etter det, alle på CW. Ellers var jeg i gang på fylkestesten med samme antenna det året, og jeg skal ikke skryte på meg for mye, for jeg var eneste deltager fra Oppland.

Gårdsdrift, familie- og radioliv

I det hele tatt har Per vært på lufta jevnt siden 1958. Familien har flytta litt rundt lokalt i Dombås/Dovre-traktene, og nåværende QTH har kona Inger og Per hatt

siden 1973. De har tre barn som alle er ute av redet for lengst, men de kommer gjerne hjem med barnebarn og ektefeller. Spesielt er setra på Dovrefjell populær. Inger og Per drev gård i mange år, men Per måtte gi seg på grunn av helsa. Da var radiointeressen berginga, for hva skulle de leve av? Per jobbet nemlig mellom fjøsøktene hos Ivar Storrusten på Dombås som radioreparatør. – Fjøs og radioreparasjon var en genial kombinasjon, forteller Per. Dette la grunnlaget for en vei inn i bransjen og Per ble senere både elektromontør med sterkstrøm som arbeidsområde gjennom Eidefoss. Fagbrevet for svakstrøm tok han senere og virket som elektriker i Lesja og Dovre i mange år. Interessen for elektronikk viste seg altså å bli veldig viktig for Per.

Mens vi prater om yrkeslivet, kommer en historie fra tiden hos Ivar Storrusten på Dombås sigende:

– Fjernsynet gjorde sitt inntog tidlig på sekstitallet og Ivar sa noe sånt som at hvis du vil fortsette med dette må du lære deg om transistorer. Dette er noe smått rusk som jeg ikke skjønner meg på. Det gjorde Per. Muligvis i 1964 skulle det være VM på ski og etterspørselen etter brukbare tv-signaler var stigende. Det var montert hovedsendere både i Trøndelag og i Østerdalen, men signalene til Dombås-traktene var ikke sterke. Ivar og Per klarte å lure ned et signal ved Fokstugu stasjon, men det ble for svakt. Gutta prøvde lenger sør ved Hareggen, og der var signalet fra Tynset bra. De satte opp en antenneforsterker. Det var et baluba uten like, bl.a. med 220v gjennom feltlinjekabel opp hele lia fra Dombås. Ivar spurte Per om han kunne bygge en omformer, og det gjorde Per. Omformeren ble matet fra videosignalet fra en fjernsynsmottaker, blanda med en lokaloscillator og sendt ut igjen på en fjernsynskanal. Griseflaks eller ei, men opplegget fungerte og gav et stabilt fjernsynssignal til Dombås. Utenfor butikken til Storrusten i Dombås stod folk og slo folke og så på tv-sendingen fra ski-VM.

XYL-Inger har som Per sier vært grei å ha med å gjøre. Hobbyen har gjort at Inger har visst hvor hun hadde Per. Ellers har Inger vært med på mangt radiorelatert som en forlengelse av Pers aktiviteter. Inger og Per forteller om en gang Per skulle frakte en 40kg tysk mottaker på sykkel opp til farsgården på Hjelløkken. Det humres godt rundt kaffebordet som Inger har ordnet. Hun husker ellers med glede alle turene rundt om i landet i forbindelse med NRRLs generalforsamling. Hun forteller også om det gode samholdet fra den tiden

og alle radioamatørene som stakk innom gården på tur sørover eller nordover i landet. Hun har fungert som skjerpa på SOTA-turer, og dagen etter intervjuet vet jeg at Inger var med på antennearbeid sammen med Per. Slik er det. Inger er ei bra dame! Ingen av Per og Ingers tre barn er blitt bitt av radiobasillen. Den eldste, Marit, gikk rett nok på kurs – og musikalsk som hun er kan hun fortsatt dekode noe CW. På den annen side har nok Per medvirket til rekruttering gjennom aktivitet i LA7G, JOTA og annet.

LA7G

Per kan sin teori og praksis, og når vi sitter fast i en diskusjon på gruppemøtet, har ofte Per løsningen. I det siste har mange problemstillinger fra pensum til lisensen vært oppe til diskusjon, og da har Per løst opp i flokene. – Det er LA3TR, Thor Ove som er gruppas far. Han annonserte i avisen etter andre radioamatører som ville være med å starte gruppe, da han kom til Vinstra tidlig på 1970-tallet. Det traff mitt hjerte, og jeg var snar til å melde meg. I fjor feiret vi 35-års jubileum på Smuksjøsaeter, og gruppa har vel omtrent 35 medlemmer fra Ringebu i sør til Bjorli i nord.

Kursvirksomheten er vi enige om er det viktigste rekrutteringstiltaket. Uten lisens, ingen radioamatør. Uten kurs, kanskje ingen lisens. Per har ved flere anledninger hatt ansvaret for CW-delen av kurset. På den måten har han medvirket til at mange nye har fått lisensen og kommet seg på lufta. Per kjørte også JOTA for både speiderne på Otta og Lesja i flere år. Dette er også en unik aktivitet som bidrar til rekruttering. Per har altså bidratt med sitt.

– Er det noe spesielt du vil trekke fram fra et langt liv i LA7G?

– Ja, sambandsoppdragene for hundeløpene i Bessheimen var samlende, morsomme og utfordrende. Da var alle med, inkludert damene. De gikk på ski og koste seg, mens vi hadde melde- og sikringssamband over fjellet. I gruppa er det også godt kameratskap og samhold, og Per nevner en spesiell episode med LA9NIA som nå er gått bort.

Hvor er mikrofonen?

LA9NIA, Per Johs på Bjorli, var en god kamerat av Per. LA2OG har avvirket stasjonen hans og solgt utstyr på vegne av kona og familien. LA2OG var den som fulgte opp Per. Johs da han skulle ta lisensen, etter at

CW er LA2OGs favoritt-mode.

Per i kjent positur i shacken.

LA9NIA hadde fått et ultimatum av kona Vera om selge alt utstyret som lå rundt om, eller se til å ta lisensen. Etter mye pendling til og fra kurs på Otta, var lisensen og kallesignalet i boks. Per Johs ville kjøre sin første qso med LA2OG, frekvens og tid var klart. CQ LA2OG, dette er LA9NIA. Intet svar. I sin shack hadde nå LA2OG høy puls, for hvor i svarte var mikrofonen? Per husker episoden godt, og minnes sine gode kamerat gjennom mange år. Vi skjønner at det er CW som gjelder for Per.

Fra radioreparatør til radiooperatør

Per er omgitt av moderne transceivere i sin shack i kjelleren og innrømmer at den største overgangen innen hobbyen har vært ikke å vite nøyaktig hva som er bak frontpanelet lenger. Den nest største overgangen var da Per bygde sin Heathkit HW-100 som han hadde stått på venteliste for å få tak i. Det reduserte antall bokser, og gjorde livet enklere. Senere har det stort sett blitt ymse japanere, først mye Yaesu, nå for tiden helst Icom. En liten kinesisk 2m-stasjon har også funnet sin plass, og med den er Per å høre via lokale repeater. Da med mikrofon vel å merke.

–Kanskje er det blitt for enkelt å bli radioamatør? Du kan lese deg opp, kjøpe ferdigbygd utstyr og vips så er du på lufta. Per reflekterer over de lange linjene i hobbyen der vi kanskje er i ferd med å bli noe mer fremmedgjort fra utstyret vi omgir oss med. Vi er blitt operatører. Per er for øvrig opptatt av å være en korrekt operatør. – Den korrekte prosedyren sitter nok igjen fra tiden på Jørstadmoen, og senere i et fjellanlegg i Alta. –Jeg har heller ikke lagt meg til uvaner fra 27MhZ, for min vei inn i hobbyen gikk ikke via 11-meteren. Den eneste befatningen jeg har med det er som sambandsmann i Røde Kors. De hadde egne kanaler på 27Mhz. Jeg vil ikke trække noen på tærne med å si dette, for mange radioamatører har funnet sin vei nettopp gjennom 27MhZ, walkie-talkie. Per er i det hele tatt opptatt av å avvikle kontaktene sine på en ryddig og god måte.

LA2OG, kan du ikke holde kjeft?

For den grp-interesserte, korrekte og kunnskapsrike Per, er det lite ved radioamatørvirksomheten som har gått galt, og det er få dårlige minner. Per minnes likevel en gang han fikk kjeft:

– Søsteren min skulle lytte på kortbølgen. Jeg tror programmet het «Postkassa», og var vel et slags ønskeprogram for norske sjøfolk med mye god musikk. Sendinga gikk ikke så langt unna våre bånd på 40-meter. Det var gode åpninger og jeg kjørte AM for

fulle mugger. Da banker det på døra og søsteren min roper: «forbaskede LA2OG, kan du ikke holde kjeft slik at jeg får hørt på radioen.» Jeg gjorde nok det, ler Per.

NRRL – vår livsforsikring!

Per er honnørmedlem i NRRL (medlem siden 1.7.1955), og han ble også slått til ridder i den gyldne nøkkels orden på Letohallen i 2012. Det var for øvrig passende, for Per hadde valgt å legge 75-års dagen sin til Letohallen i stedet for å ha stort selskap. Inger unte ham den turen.

Vi snakker om ligaen, gruppene og hva slags betydning dette har.

– Medlemskap i NRRL betrakter jeg som vår livsforsikring for å kunne drive med denne fantastiske hobbyen. Blad og qsl-tjeneste er vel og bra, men det er arbeidet mot myndigheter og kommersielle aktører, samt deltakelse på de store frekvensmøtene som er det viktigste. Vi er små og kan miste frekvenser hvis vi ikke jobber for vår sak. Det er det viktigste med kontingenten. De som sutrer over kostandene ved medlemskapet har ikke skjönt akkurat det, tror jeg.

LA2OG – hold fram som du stevner!

Per er fortsatt en meget aktiv kar, men han undres over at han har for lite tid til hobbyen som pensjonist. –Jeg har sauset meg inn i så mye foreningsvirksomhet at jeg har det travelt!

Stort sett er han daglig på lufta, og da helst med CW. Nå er det SOCWA som gjelder. Her er det om å gjøre å ha cw-qsoer med minst 10 minutters varighet. Per har 82 kontakter til nå og mikrofonen henger på kroken sin.

– Hva er det med CW, Per?

– CW er grunnen til at jeg starta med alt dette. Jeg ville knekke koden. Jeg ville forstå. Samtidig var og er det et effektivt mode som ikke krever stor effekt eller en voldsom antennenpark. CW er rett og slett et internasjonalt språk. Per kjører stort sett 20 wpm, men alt mellom 18-25 er kurant.

– Jeg kan til nød strekke meg til 30 wpm i korte perioder. På repetisjonsøvelse på Jørstadmoen var jeg nede i 12 wpm igjen, og da måtte jeg tegne hver bokstav for å klare å holde konsentrasjonen oppe. Det gikk rett og slett for sakte.

– Nei, nå må vi se på shacken og få tatt noen bilder, Per.

– Ja, det er som LA3TR sier: «Hvis du gir Per en mikrofon, så blir det en lang enetale.» Jeg takker og bukker for hyggelig samtale og kaffe med både Per og Inger.

